

Shtetasit e huaj të ndaluar sipas legjislacionit për të huajt

*Pjesë nga raporti i 7-të i Përgjithshëm,
publikuar në vitin 1997*

A. Vërejtje paraprake

24. Delegacionet vizituese të KPT hasin shpesh të huaj që u është hequr liria sipas legjislacionit për të huaj (këtu e më pas: “të ndaluar imigracioni”): persona që u është refuzuar hyrja në vendin përkatës, persona që janë futur në vend ilegalisht dhe më vonë janë gjetur nga autoritetet; persona të cilëve u ka skaduar afati i qëndrimit në vend; azil-kërkues, ndalimi i të cilëve konsiderohet i nevojshëm nga autoritetet; etj.

Në paragrafet e mëposhtme përshkruhen disa nga çështjet kryesore që ndiqen nga KPT lidhur me këta persona. KPT shpreson në këtë mënyrë t’u japë autoriteteve kombëtare një udhëzim të qartë paraprak për pikëpamjet e tij lidhur me trajtimin e të ndaluarve të imigracionit dhe, më në përgjithësi, të nxisë diskutimin për këtë kategori personash në heqje lirie. Komiteti do të mirëpriste komente mbi këtë pjesë të Raportit të Përgjithshëm.

B. Mjediset e ndalimit

25. Delegacionet vizituese të KPT kanë takuar të ndaluar imigrimi në rrethana të ndryshme mbikëqyrjeje, që shkojnë nga mjedise mbajtëse në pikat e hyrjes në stacionet e policisë, burgje dhe qendra të specializuara ndalimi. Përsa u përket më veçanërisht zonave tranzite dhe “ndërkombëtare” në aeroporte, pozita e saktë ligjore e personave që u refuzohet hyrja në një vend dhe që vendosen në këto zona ka qenë temë me ca debate. Në më shumë se një rast, KPT është konfrontuar me argumentin se këtyre personave nuk u “është hequr liria” se ata janë të lirë të largohen nga zona në çdo moment duke marrë një fluturim ndërkombëtar që ata preferojnë.

Nga ana e tij, KPT ka mbajtur gjithnjë qëndrimin se një qëndrim në një zonë tranzit ose “ndërkombëtare” mundet, në varësi të rrethanave, të arrijë në heqje të lirisë brenda kuptimit të Nenit 5 (1) (f) të Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut dhe si rrjedhojë këto zona hyjnë në mandatin e Komitetit. Gjykimi i dhënë nga Gjykata Europiane e të Drejtave të Njeriut në çështjen Amuur kundër Francës mund të konsiderohet se ka provuar këtë pikëpamje. Në atë çështje, që kishte të bënte me katër azil-kërkues të mbajtur në zonën e tranzitit të aeroportit Orli, Paris, për 20 ditë, Gjykata deklaroi se “Thjesht fakti që azil-kërkuesit kanë mundësi të largohen vullnetarisht nga vendi ku ata dëshirojnë të refugjohen nuk mund të përjashtojë një kufizim (“atteinte”) të lirisë ...” dhe konstatoi se “mbajtja e aplikuesve në zonën tranzit ... ishte e barasvlefshme në praktikë, duke patur parasysh kufizimet e pësuara, me një heqje të lirisë”.

26. **Mjediset e mbajtjes në pikat e hyrjes** janë konstatuar shpesh si të papërshtatëshme, veçanërisht për qëndrime të zgjatura. Më në veçanti, delegacionet e KPT, në disa raste, kanë takuar persona që mbaheshin për ditë të tëra nën kushte të sajura në sallat e aeroporteve. Është aksiomatike që këtyre personave duhet t'u ofrohen mjete të përshtatëshme për të fjetur, t'u lejohet të marrin bagazhet e tyre dhe të kenë akses të mjedise sanitare dhe për larje të pajisura në mënyrë të përshtatëshme dhe të lejohen të bëjnë ushtrime në ajër të pastër çdo ditë. Më tej, duhet t'u garantohet akses në ushqime dhe në se është e nevojshme, kujdes mjekësor.

27. Në disa vende, delegacionet e KPT kanë gjetur të ndaluar imigracioni që mbaheshin në **stacione policie** për periudha të gjata (për javë dhe në disa raste për muaj), ku u nënshtroheshin kushteve materiale mediokre të ndalimit, të privuar nga çdo formë aktiviteti dhe në disa raste të detyruar të rrinin në një qeli me të dyshuar për krime. Kjo situatë nuk mund të mbrohet.

KPT pranon që, nga vetë natyra e gjërave, të ndaluarit e imigracionit mund të kalojnë ca kohë në një mjedis ndalimi të zakonshëm policie. Sidoqoftë, kushtet në stacionet e policisë shpesh - në se jo gjithnjë - janë të papërshtatëshme për periudha të gjata ndalimi. Si rrjedhojë, periudha e kohës që të ndaluarit e imigracionit kalojnë në të tilla mjedise duhet të mbahet në minimumin absolut.

28. Në ndonjë rast delegacionet e KPT kanë gjetur të ndaluar imigracioni të mbajtur në **burgje**. Edhe në rast se kushtet reale për mbajtjen e këtyre personave në mjediset në fjalë janë të përshtatëshme - gjë që nuk ka ndodhur gjithnjë - KPT konsideron se një përjasje e tillë është e gabuar në themel. Një burg është me përkufizim një vend jo i përshtatshëm ku të mbahet dikush që nuk është as i dënuar as i dyshuar për një vepër penale.

Pranohet, që në disa raste përjashtimore, mund të jetë e përshtatëshme që një i ndaluar imigracioni të mbahet në një burg për shkak të një potenciali të njohur për dhunë. Më tej, një i ndaluar imigracioni që ka nevojë për trajtim spitalor mund të duhet të vendoset përkohësisht në një mjedis të kujdesit shëndetësor të një burgu, në rast se nuk ka mjedis tjetër spitalor të sigurtë. Sidoqoftë, këta të ndaluar duhet të mbahen krejt të veçuar nga të burgosurit, qoftë ata në pritje të gjykimit si edhe të dënuarit.

29. Në pikëvështrimin e KPT, në ato raste kur konsiderohet e nevojshme që personave t'u hiqet liria për një periudhë të gjatë, sipas legjislacionit për të huaj, ata duhet të vendosen në **qendra të planifikuara posaçërisht për atë qëllim**, duke ofruar kushte materiale dhe një regjim të përshtatshëm për situatën e tyre juridike dhe me personel të kualifikuar në mënyrë të përshtatëshme. Komiteti ka kënaqësinë të vërejë se kjo është një përjasje që po ndiqet gjithnjë e më shumë nga Palët në Konventë.

Natyrisht që këto qendra duhet të ofrojnë akomodim që është i pajisur në mënyrë të përshtatëshme, i pastër dhe në gjendje të mirë dhe që ofron hapësirë jete të mjaftueshme për numrin e personave në fjalë. Më tej, duhet bërë kujdes për planin dhe realizimin e mjediseve për të evituar sa më shumë të jetë e mundur përshtypjen e një mjedisi burgu. Lidhur me aktivitetet e regjimit, ato duhet të përfshijnë ushtrime ajrimi, akses në një dhomë dite dhe në radio/televizor dhe gazeta/revista, si edhe mjete të tjera të përshtatëshme argëtimi (p.sh. lojra tavoline, ping pong). Sa më e gjatë të jetë periudha e ndalimit aq më të zhvilluara duhet të jenë aktivitetet që u ofrohen atyre.

Personeli i qendrave për të ndaluarit e imigracionit ka një detyrë veçanërisht kërkuese. Së pari do të ketë patjetër vështirësi komunikimi të shkaktuar nga pengesat gjuhësore. Së dyti, shumë nga personat e ndaluar do ta kenë të vështirë të pranojnë faktin që atyre u është hequr liria kur ata nuk dyshohen për një vepër penale. Së treti, ka një rrezik tensioni ndërmjet të ndaluarve të kombësive ose etnive të ndryshme. Si rrjedhim, KPT kërkon veçanërisht që personeli mbikëqyrës

në këto qendra të zgjidhet me kujdes dhe të trainohet në mënyrë të përshtatëshme. Krahas zotërimit të cilësive të zhvilluara në fushën e komunikimit ndër-personal, personeli në fjalë duhet të familjarizohet me kulturat e ndryshme të të ndaluarve dhe të paktën disa prej tyre të kenë aftësitë gjuhësore përkatëse. Më tej, ata duhet të mësohen të dallojnë simptomat e mundëshme të reagimit ndaj stresit që shfaqen nga personat e ndaluar (qoftë post-traumatik ose të shkaktuar nga ndryshimet social-kulturore) dhe të marrin masat e përshtatëshme.

C. Garanci gjatë ndalimit

30. Të ndaluarit e imigracionit duhet – në të njejtën mënyrë si edhe kategoritë e tjera të personave që u është hequr liria – të kenë të drejtën që nga fillimi i ndalimit të informojnë një person që zgjedhin vetë për situatën e tyre dhe të kenë akses te një avokat dhe një mjek. Më tej, ata duhet të informohen shprehimisht pa vonesë për situatën e tyre dhe në një gjuhë që e kuptojnë, për të gjitha të drejtat e tyre dhe për procedurën që aplikohet për ta.

KPT ka vënë re që këto kërkesa plotësohen në disa vende, por jo në të tjera. Në veçanti, delegacionet vizituese në shumë raste kanë takuar të ndaluar që dukshëm nuk ishin informuar plotësisht në një gjuhë që e kuptonin për situatën e tyre juridike. Në mënyrë që të tejkalohen vështirësi të tilla, të ndaluarve të imigracionit duhet t'u jepet sistematikisht një dokument që shpjegon procedurën që zbatohet për ta dhe që parashtron të drejtat e tyre. Ky dokument duhet të jetë në dispozicion në gjuhët e folura më shpesh nga personat në fjalë dhe, në se është e nevojshme, duhet të përdoren shërbimet e një interpreti.

31. E drejta për akses të një avokat duhet të zbatohet gjatë gjithë periudhës së ndalimit dhe duhet të përfshijë si të drejtën për të folur me një avokat privatisht ashtu edhe pasjen e tij të pranishëm gjatë intervistave me autoritetet në fjalë.

Të gjitha mjediset e ndalimit për të ndaluarit e imigracionit duhet të ofrojnë akses në kujdes shëndetësor. Vëmendje e veçantë i duhet kushtuar gjëndjes fizike dhe psikologjike të azil-kërkuesve, disa prej të cilëve mund të kenë qenë torturuar ose keqtrajtuar ndryshe në vendet nga ku vijnë. E drejta për akses te një mjek duhet të përfshijë të drejtën për t'u ekzaminuar nga një mjek i zgjedhur prej vetë personit – në se ky e dëshiron këtë; sidoqoftë, i ndaluari mund të pritët t'i mbulojë vetë shpenzimet e një ekzaminimi të tillë të dytë.

Më përgjithësisht, të ndaluarit e imigracionit duhet të kenë të drejtën të mbajnë kontakt me botën e jashtme gjatë ndalimit të tyre, dhe në veçanti të kenë akses te një telefon dhe të presin vizita nga të afërm dhe përfaqësues të organizatave përkatëse.

D. Rreziku i keqtrajtimit pas dëbimit

32. Ndalimi i torturës dhe i trajtimit ose dënimit çnjerëzor e poshtërues përfshin detyrimin për të mos dërguar një person në një vend ku ka shkaqe të konsiderueshme për të besuar se ai do të rrezikojë vërtet t'i nënshtrohet torturës ose keqtrajtimit. Sigurisht që është një çështje me interes të konsiderueshëm për KPT në se Palët në Konventë e përmbushin këtë detyrim. Cili është roli i saktë që Komiteti duhet të kërkojë të luajë lidhur me këtë çështje?

33. Çdo komunikim, që i adresohet KPT në Strasburg nga persona që pretendojnë se po dërgohen në një vend ku ata rrezikojnë t'i nënshtrohen torturës ose keqtrajtimit, i dërgohet menjëherë Komisionit European për të Drejtat e Njeriut¹. Komisioni është në pozitë më të mirë se KPT për të shqyrtuar pretendime të tilla dhe, në se është e përshtatëshme, të marrë masa parandaluese.

Në se një i ndaluar imigracioni (ose çdo person tjetër në heqje lirie) që intervistohet gjatë një vizite pretendon se ai do të dërgohet në një vend ku rrezikon t'i nënshtrohet torturës ose keqtrajtimit, delegacioni vizitues i KPT do të verifikojë në se ky pohim i është bërë i njohur autoriteteve përkatëse kombëtare dhe po shqyrtohet siç duhet. Në varësi të rrethanave, delegacioni mund të kërkojë të mbahet i informuar për pozitën e të ndaluarit dhe/ose të informojë të ndaluarin për mundësinë që ta ngrejë çështjen në Komisionin European për të Drejtat e Njeriut (dhe, në këtë rast të fundit, të verifikojë në se ai është në gjendje t'i dërgojë një kërkesë Komisionit)

34. Sidoqoftë, në pikëvështrim të funksionit thelbësisht parandalues të KPT, Komiteti ka tendencën të fokusojë vëmendjen në çështjen në se procesi vendim-marrës në tërësi ofron garanci të përshtatëshme kundër dërgimit të personave në vende ku ata rrezikojnë të torturohen ose keqtrajtohen. Lidhur me këtë KPT do të dëshirojë të vëzhgojë në se procedura e zbatuar u ofron personave në fjalë një mundësi të vërtetë për të parashtruar rastin e tyre dhe në se zyrtarët të cilëve u është besuar trajtimi i këtyre rasteve kanë trajnimin e duhur dhe kanë akses në informacion objektiv dhe të pavarur për situatën e të drejtave të njeriut në vende të tjera. Më tej, Komiteti konsideron që një vendim që përfshin largimin e një personi nga territori i një Shteti duhet të jetë i apeluar përpara një organi tjetër me natyrë të pavarur para se të zbatohet.

E. Mjetet e detyrimit në kontekstin e procedurave të dëbimit

35. Së fundi, KPT duhet të theksojë se ka marrë raporte shqetësuese nga disa vende rreth mjeteve të detyrimit që përdoren gjatë dëbimit të të ndaluarve të imigracionit. Këto raporte përmbanin veçanërisht pretendime për rrahje, lidhje dhe mbyllje të gojës dhe administrimin e qetësuesve kundër dëshirës së personave në fjalë.

36. KPT pranon se shpesh do të jetë detyrë e vështirë të ekzekutohet një urdhër dëbimi lidhur me një të huaj që është i vendosur të qëndrojë në territorin e një Shteti. Zyrtarëve të ekzekutimit të ligjit mundet ndonjëherë t'u duhet të ushtrojnë forcë për të realizuar një largim të tillë. Sidoqoftë, forca e përdorur nuk duhet të jetë më shumë se ç'është arsyeshmërisht e nevojshme. Veçanërisht, do të jetë krejt e papranueshme që personat për të cilët është dhënë një urdhër dëbimi të sulmohen fizikisht si një formë bindjeje për t'i hipur në një mjet transporti ose si një ndëshkim kur nuk e bëjnë atë. Më tej, Komiteti duhet të theksojë që lidhja e gojës së një personi është një masë shumë e rrezikshme.

KPT gjithashtu dëshiron të theksojë se çdo dhënie mjekimi personave për të cilët është lëshuar një urdhër dëbimi duhet të bëhet vetëm në bazë të një vendimi mjekësor dhe në përputhje me etikën mjekësore.

¹ Që pas hyrjes në fuqi të Protokollit 11 të Konventës Europiane të të Drejtave të Njeriut zëvendësuar nga Gjykata Europiane e të Drejtave të Njeriut. Ky poshtëshënim vlen për të gjitha rastet në këtë document ku përmendet Komisioni European i të Drejtave të Njeriut.